

Dariusz Julian Jurczak

AUTOREFERAT

**do postępowania habilitacyjnego na podstawie rozprawy
„Bezpieczeństwo w życiu społecznym na pograniczu polsko-rosyjskim”**

**Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny
w Siedlcach**

Siedlce 2019 rok

Spis treści

Stopnie naukowe i wojskowe	3
Kursy i szkolenia	3
Zatrudnienie w jednostkach naukowych	4
Wyróżnienia, odznaczenia	6
Osiągnięcia naukowe wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65, poz. 595 ze zm.)	8
1. Publikacja naukowa: „Bezpieczeństwo w życiu społecznym na pograniczu polsko-rosyjskim”	8
2. Publikacje w formie artykułów naukowych i monografii w zakresie nauk o bezpieczeństwie	19
3. Udział w projektach badawczych	23
4. Współorganizacja i udział w konferencjach naukowych	24
5. Promotor	26
6. Wywiady eksperckie	26
Działalność dydaktyczna	27
1. Staże dydaktyczne	27
2. Opracowanie programów nauczania	28
3. Promotor prac magisterskich i licencjackich oraz recenzje	28
Działalność naukowa	28
1. Staże naukowe	28
2. Recenzje prac naukowych	29
3. Artykuły naukowe	29
4. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism	29
5. Członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach oraz towarzystwach naukowych	30

AUTOREFERAT

do pracy habilitacyjnej na podstawie rozprawy pt. „Bezpieczeństwo w życiu społecznym na pograniczu polsko-rosyjskim”

Stopnie naukowe i wojskowe

- 1993 magister, socjologia, Uniwersytet Szczeciński;
- 1997 kapitan Straży Granicznej;
- 2006 major Straży Granicznej;
- 2003 doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: „Nielegalna migracja cudzoziemców na pograniczu polsko-niemieckim”, Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Społecznych;
- 2008 podpułkownik Straży Granicznej.

Kursy i szkolenia

- 1986 egzamin oficerski, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Pancernych w Poznaniu;
- 1990 kurs kwalifikacyjny dla oficerów policji, Ośrodek Szkolenia Policji w Szczecinie;
- 1998 szkolenie z zakresu obsługi terminali komputerowych pracujących pod kontrolą systemu operacyjnego UNIX, Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie;
- 2000 szkolenie z zakresu europejskiego prawa administracyjnego: The Centre of Integration of Transborder Administrations, CIAT/0007/SG/00, „Selected Problems of Integration of Transborder Administrations” The course is according to Tempus Phare Projekt IB_JEP-14251-99, Wyższa Szkoła Morska, Szczecin;
- 2001 Twining PHARE Tempus 2001: szkolenie dla funkcjonariuszy Straży Granicznej zajmujących się procedurą migracji i uchodźstwa cudzoziemców, Bundesgrenzschutz Polizei w Neustrelitz;
- 2003 Twinning PL, warsztaty na temat: „Tworzenie koncepcji kształcenia i koncepcji kształcenia zaawansowanego” oraz na temat „Tworzenie materiałów szkoleniowych”;
- 2006 kurs kwalifikacyjny dla czynnych zawodowo nauczycieli, uzyskanie kwalifikacji pedagogicznych, Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie;

- 2007 szkolenie specjalistyczne dla kadry kierowniczej i dowódczej Straży Granicznej, Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie;
- 2007 szkolenie zawodowe dla funkcjonariuszy Straży Granicznej: „Przepisy Schengen w zakresie kontroli granicznej na granicy wewnętrznej i zewnętrznej”, Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie;
- 2007 szkolenie z zakresu obsługi aplikacji RAC (rejestr akt cudzoziemców), przeprowadzone przez IBM Polska Sp. z o. o. w Warszawie;
- 2009 szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby (pracy), Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie;
- 2011 szkolenie zawodowe dla funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie ochrony danych osobowych oraz bezpieczeństwa i ochrony danych Systemu Informacyjnego Schengen i Wizowego Systemu Informacyjnego, wykorzystywanych poprzez Krajowy System Informatyczny, Komenda Główna Straży Granicznej;
- 2011 uprawnienie instruktora strzelectwa sportowego, licencja sędziego strzelectwa sportowego nr 4619/III/11;
- 2011 uprawnienie nr 447/BZGLOK/2011 do prowadzenia strzelań z broni sportowej, pneumatycznej sportowej, maszynowej (pistolet) gładkolufowej;
- 2018 certyfikat: „Ochrona danych osobowych w świetle prawa krajowego i Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE – w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych”, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie.

Zatrudnienie w jednostkach naukowych

Zajmowane stanowiska w jednostkach naukowych

- 1996 – 1997 asystent na Wydziale Pielęgniarstwa Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie;
- 1998 – 1999 asystent w Uniwersytecie Szczecińskim, kierunek socjologia;
- 2002 – 2003 asystent w Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Koszalinie;
- 2004 – 2005 adiunkt w Wyższej Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie;
- 2004 – 2006 adiunkt w Wyższej Szkole Kupieckiej w Łodzi – Oddział Zamiejscowy w Koninie;
- 2005 – 2006 wykładowca w Centralnym Ośrodku Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie;
- 2005 – 2006 adiunkt w Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Koszalinie;
- 2005 – 2006 wykładowca w Europejskim Centrum Edukacyjnym w Koszalinie;

- 2006 – współpraca z firmą „Armada” w Szczecinie, prowadzenie szkoleń, doradztwo zawodowe;
- 2007 – wykładowca na Wydziale Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej w Warszawie;
- 2008 – do dziś adiunkt w Wyższej Szkole Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2013 – 2016 adiunkt na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Gdańsku;
- 2016 – 2018 adiunkt na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Bartoszycach;
- 2016 – 2018 adiunkt na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Giżycku;
- 2017 – 2018 kierownik Katedry Socjologii na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2018 – do dziś kierownik Katedry Administracji na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie oraz na Wydziale Zamiejscowym Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Kętrzynie.

Pełnione funkcje w jednostkach naukowych

- 2012 – 2014 opiekun naukowy specjalności socjologia administrowania bezpieczeństwem, kierunek socjologia, Wydział Socjologii i Pedagogiki, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2012 – 2016 członek Rady Wydziału Socjologii i Pedagogiki, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2013 – 2014 opiekun naukowy specjalności socjologia bezpieczeństwa publicznego na kierunku socjologia, studia pierwszego stopnia, Wydział Socjologii i Pedagogiki, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2014 – 2015 przewodniczący zespołu do spraw opracowania programu kształcenia na studiach pierwszego stopnia – kierunek bezpieczeństwo narodowe, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2015 – 2018 opiekun kierunku bezpieczeństwo narodowe, Wydział Socjologii i Pedagogiki, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2015 – 2018 opiekun naukowy specjalności socjologia administrowania bezpieczeństwem na kierunku socjologia, Wydział Socjologii i Pedagogiki, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;

- 2015 – 2016 opiekun merytoryczny praktyk zawodowych na kierunku bezpieczeństwo narodowe, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2016 – 2018 opiekun naukowy specjalności socjologia administracji publicznej na kierunku socjologia, studia pierwszego stopnia, Wydział Nauk Społecznych, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2017 – 2018 pełnomocnik ds. realizacji zajęć praktycznych dziekana Wydziału Nauk Społecznych w Bartoszycach, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu;
- 2017 – 2018 pełnomocnik ds. realizacji zajęć praktycznych dziekana Wydziału Nauk Społecznych w Giżycku, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu;
- 2017 – 2018 członek zespołu do opracowania programu kształcenia na studiach pierwszego stopnia – kierunek administracja, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2017 – 2018 opiekun naukowy specjalności ochrona danych osobowych na kierunku administracja, Wydział Zamiejscowym w Kętrzynie, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2017 – 2018 przewodniczący zespołu do opracowania programu kształcenia na studia podyplomowe „Zarządzanie zespołami ludzkimi w służbach mundurowych”, Wydział Nauk Społecznych, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2017 – 2018 przewodniczący zespołu do opracowania programu kształcenia na studia podyplomowe „Migracja i uchodźstwo”, Wydział Nauk Społecznych, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2018 – 2022 członek Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie;
- 2018 – 2022 członek Rady Wydziału Nauk Społecznych oraz Wydziału Zamiejscowego w Kętrzynie, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie.

Wyróżnienia, odznaczenia

1) Za działalność dydaktyczną

- 1997 wyróżnienie od Dziekana Wydziału Pielęgniarstwa Akademii Medycznej w Szczecinie – za działalność dydaktyczną na rzecz Wydziału oraz wzorowe prowadzenie zajęć;
- 2005 wyróżnienie finansowe od Rektora Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie za bardzo dobre prowadzenie zajęć dydaktycznych i osiągnięcia naukowe;

- 2006 wyróżnienie finansowe od Rektora Bałtyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Koszalinie za osiągnięcia w działalności dydaktycznej i prace na rzecz Uczelni;
- 2005 wyróżnienie finansowe od Komendanta Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie za wzorowo wykonywane obowiązki dydaktyczne;
- 2006 wyróżnienie finansowe od Komendanta Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie, za wzorowo wykonywane obowiązki dydaktyczne.
- Wielokrotne wyróżnienia finansowe od Komendanta Głównego Straży Granicznej w Warszawie, w tym za działalność dydaktyczną na rzecz Ośrodków Szkolenia Straży Granicznej.

2) Za działalność naukową

- Wyróżnienia od Rektora Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie za monografię: „Nielegalna migracja cudzoziemców na pograniczu polsko-niemieckim 1996-2000” oraz pomnażanie dorobku Uczelni.
- Wyróżnienia od Rektora Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie za szczególne zasługi na rzecz tworzenia wizerunku Uczelni i działania na rzecz jej dalszego rozwoju, w tym za działalność naukową.
- Wyróżnienia finansowe od Rektora Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie za osiągnięcia naukowe;
- Wielokrotne wyróżnienia finansowe od Komendanta Głównego Straży Granicznej, w tym za działalność naukową na rzecz Ośrodków Szkolenia Straży Granicznej.

3) Odznaczenia wojskowe

- Odznaka za zasługi dla Straży Granicznej, przyznana przez Komendanta Głównego Straży Granicznej w 2011 roku za szczególne osiągnięcia dla Straży Granicznej w Polsce – za umacnianie bezpieczeństwa publicznego oraz za działalność naukowo-dydaktyczną na rzecz Ośrodków Szkolenia Straży Granicznej;
- Medal Związku Żołnierzy Wojska Polskiego z okazji 100 rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości, przyznany decyzją Prezesa Zarządu Głównego Związku Żołnierzy Wojska Polskiego nr 26 z dnia 17 września 2018 r. za wybitne zasługi dla Związku Żołnierzy Wojska Polskiego.
- Medal Okolicznościowy Związku Żołnierzy Wojska Polskiego z okazji 100 Rocznicy Odzyskania przez Polskę Niepodległości, przyznany decyzją Prezesa Zarządu Głównego Związku Żołnierzy Wojska Polskiego nr 21 z dnia 17 września 2018 r.

Osiągnięcia naukowe wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65, poz. 595 ze zm.)

- 1. Publikacja naukowa: *Bezpieczeństwo w życiu społecznym na pograniczu polsko-rosyjskim***", ISBN 978-83-65376-11-4, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, Olsztyn 2018.

Praca ukazuje podstawowe kierunki badań nad bezpieczeństwem mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego. Wpisuje się do dyscypliny nauk o bezpieczeństwie, pokazując społeczny wymiar bezpieczeństwa. Problematyka rozprawy mieści się w bezpieczeństwie publicznym, a częściowo również w indywidualnym. Przedstawia kwestie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom pogranicza polsko-rosyjskiego jako zadania dla funkcjonariuszy Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej oraz ukazuje działania organów władzy samorządowej w tym zakresie. Prezentuje poczucie bezpieczeństwa osobistego mieszkańca przestrzeni przygranicza – w miejscu zamieszkania, w środowisku pracy, w szkole. Wskazuje na istotną zależność pomiędzy bezpieczeństwem pogranicza a społecznością lokalną. Badaniem związków zależności pomiędzy bezpieczeństwem a życiem społecznym zajmuje się socjologia.

Celem tej pracy było poznanie szeroko pojętych uwarunkowań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańcom przez funkcjonariuszy Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej. Do głównych założeń pracy, jako formę dopełnienia i uzupełnienia przedmiotu i zakresu dyspozycji, włączono:

- zapoznanie się ze stanem wiedzy i świadomości mieszkańców regionu na temat bezpieczeństwa i mogących wystąpić zagrożeń w życiu społecznym;
- określenie stopnia reakcji mieszkańców pogranicza na najważniejsze wydarzenia związane z zapewnieniem bezpieczeństwa przez funkcjonariuszy Straży Granicznej;
- określenie zmiany postaw i opinii badanych, a także problemów edukacji w wychowaniu na rzecz bezpieczeństwa młodego pokolenia;
- poznanie czynników warunkujących jakość życia, potencjalne możliwości rozwoju oraz mogących wystąpić konfliktów.

Celem poznawczym pracy stało się poznanie funkcjonowania systemu bezpieczeństwa lokalnego, jego uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, mających wpływ na życie społeczności lokalnej.

Celem teoretycznym było ujęcie w sposób problemowy zjawisk i procesów, które występują w środowisku mieszkańców pogranicza, a związane są z poczuciem bezpieczeństwa, jego uwarunkowaniami społecznymi, oczekiwaniami oraz skutkami.

Cel praktyczny został zogniskowany w obszarze postawienia diagnozy usprawnienia systemu zapewnienia bezpieczeństwa ludności pogranicza przez instytucje (w tym Straż Graniczną), jak również wypracowanie modelu, czyli praktycznych wskazówek jego realizacji.

Rozdział pierwszy tej pracy: „Metodologia badań w bezpieczeństwie” sięga do studiów metodologicznych nad bezpieczeństwem, przedstawia założenia metodologiczne badań własnych. Pokazuje różne podejścia do badań nad bezpieczeństwem, które zostały przedstawione w pracy. Mogą one w przyszłości zostać wykorzystane w podejściu metodologicznym w naukach o bezpieczeństwie.

Problem główny przedstawiono w formie pytania: Jakie jest poczucie bezpieczeństwa mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego oraz jakie są jego uwarunkowania?

Aby doprowadzić do skutecznego rozwiązania głównego problemu, postawiono problemy szczegółowe, które zawarto w pytaniach:

- W jaki sposób mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego reagują na problemy i wydarzenia związane z bezpieczeństwem?
- Jakie jest poparcie mieszkańców regionu dla działań Straży Granicznej i instytucji publicznych zajmujących się bezpieczeństwem?
- Jak kształtują się warunki pracy i życia mieszkańców regionu warmińsko-mazurskiego?
- Jaki kształt przybierają działania wychowawcze w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom?
- W czym przejawia się jakość i efektywność działania Straży Granicznej oraz instytucji publicznych zapewniających bezpieczeństwo mieszkańcom regionu?
- Jak funkcjonariusze Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej postrzegają bezpieczeństwo własne i swoich rodzin?
- Jakie uwarunkowania społeczno-kulturowe i ekonomiczne mają wpływ na sposób życia oraz zachowania społeczne, zawodowe, kulturalne mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego?

Założoną hipotezę główną w badaniach można sprowadzić do założenia, iż „mieszkańcy pogranicza polsko-rosyjskiego nie wyrażają większych obaw o swoje bezpieczeństwo, co, ich zdaniem, wynika z właściwego funkcjonowania Straży Granicznej”.

W pracy sformułowano następujące hipotezy szczegółowe wobec wcześniej postawionych problemów badawczych:

- Sądzić można, iż mieszkańcy regionu warmińsko-mazurskiego pozytywnie reagują na problemy i wydarzenia związane z bezpieczeństwem.
- Założyć można, że mieszkańcy przychylnie odnoszą się do działań Straży Granicznej oraz instytucji publicznych zajmujących się bezpieczeństwem.
- Przypuszcza się, że styl życia mieszkańców jest podatny na pozytywne i negatywne zmiany.
- Założyć można, iż działania wychowawcze w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom w niewielkim stopniu wpływają na kształt ich życia.
- Twierdzić można, iż jakość i efektywność działania Straży Granicznej oraz instytucji publicznych zapewniających bezpieczeństwo ludności regionu podlega ustawicznym zmianom.
- Można przypuszczać, iż funkcjonariusze Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej oraz ich rodziny mają poczucie bezpieczeństwa.
- Uważać można, że uwarunkowania społeczno-prawne, kulturowe i ekonomiczne wywierają pozytywny wpływ na sposób życia i zachowania mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego.

Na podstawie uzyskanych wyników badań potwierdzono hipotezę, iż mieszkańcy pogranicza polsko-rosyjskiego nie wyrażają większych obaw o swoje bezpieczeństwo, co ich zdaniem wynika z właściwego funkcjonowania Straży Granicznej.

W przeprowadzonych badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, metodę badania dokumentów oraz metody teoretyczne: analiza, synteza, porównanie, wnioskowanie itp., oraz techniki ankietowania, wywiadu kwestionariuszowego i wywiadu pogłębionego.

W celu zebrania materiału badawczego wykorzystano następujące narzędzia: kwestionariusz ankiety, kwestionariusz wywiadu oraz dyspozycje do wywiadu pogłębionego.

W **rozdziale drugim**: „Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa” ukazano bezpieczeństwo od strony teoretycznej. Przedstawiono bezpieczeństwo lokalne na pograniczu polsko-rosyjskim. Zwrócono uwagę na badania bezpieczeństwa pogranicza, a także bezpieczeństwo pogranicza polsko-rosyjskiego jako obszaru na przestrzennych obrzeżach.

Mając na uwadze badania problematyki bezpieczeństwa pogranicza, jak również strategię zarządzania bezpieczeństwem pogranicza, autorowi pracy wydało się zasadne pokazanie obszarów bezpieczeństwa przygranicza wschodniego:

- misja strategiczna bezpieczeństwa obszaru przygranicza wschodniego,
- struktura bezpieczeństwa obszaru przygranicza wschodniego,
- filozofia bezpieczeństwa obszaru przygranicza wschodniego.

Wymienione wypadkowe są ze sobą ściśle powiązane i działają w obiegu zamkniętym, warunkując bezpieczeństwo społeczności lokalnej w badanym obszarze pogranicza polsko-rosyjskiego. Wpływ na działanie owych wypadkowych niewątpliwie mają czynniki strukturalne bezpieczeństwa obszaru pogranicza polsko-rosyjskiego, takie jak:

- czynniki infrastrukturalne obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- czynniki organizacyjne obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- mikro-, mezo-, makro-, megasystem obszaru bezpieczeństwa przygranicza wschodniego;
- czynniki kulturowe obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- czynniki prawne obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- czynniki ekologiczne obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- czynniki polityczne obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- czynniki społeczne obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- czynniki ekonomiczne obszaru bezpieczeństwa przygranicza;
- czynniki globalne obszaru bezpieczeństwa przygranicza wschodniego¹.

„Bezpieczeństwo pogranicza” to stan nacechowany brakiem zagrożeń społecznych, prawnych, kulturowych, egzystencjalno-socjalnych, psychiczno-duchowych, moralnych, zapewniający poczucie bezpiecznego funkcjonowania społeczności lokalnej pogranicza. Taki stan istnieć może w układzie mikrostrukturalnym oraz mezostrukturalnym w środowisku lokalnym o charakterze subregionu, zapewniając ochronę przed zagrożeniami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi. „Bezpieczeństwo pogranicza w układzie lokalnym” to również takie wartości, jak życie ludzkie, zdrowie jednostki i członków jej rodziny, wielostronny rozwój umysłowy, kształcenie i wychowanie szkolne oraz pozaszkolne (głównie rodzinne), zorientowanie na urzeczywistnienie wartości narodowych, regionalnych i lokalnych. Oznacza to również instytucjonalne zapewnienie bezpieczeństwa, ochronę stabilności i zadowolenia, a zarazem funkcjonowania systemu bezpieczeństwa wspólnego i jego interesów. Przesłankami racjonal-

¹ D. Jurczak, *Wielokierunkowe czynniki strukturalne bezpieczeństwa obszaru przygranicza wschodniego*, opracowanie na podstawie: J. Penc, *Strategia zarządzania*, Warszawa 1997; zob. też: *System reagowania kryzysowego*, (red.) J. Gryz, W. Kitler, Wydawnictwo A. Marszałek, Toruń, 2007, s. 68.

nego funkcjonowania owego systemu bezpieczeństwa pogranicza są istnienie i *consensus* w sprawach bezpieczeństwa oraz pojawienie się zawodów, które koncentrują się na określonych aspektach bezpieczeństwa. Na szczeblu lokalnym do grup tych zaliczyć można: funkcjonariuszy Straży Granicznej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Celnej, Służby Więziennej, Straży Pożarnej, służb ochrony. Lokalny system bezpieczeństwa pogranicza zapewnia też ochronę przed zjawiskami kryminogennymi i zakłóceniem porządku publicznego, ochronę lokalnych granic, kontrolę migracji, jak też ochronę przed zagrożeniami dla środowiska.

Rozdział trzeci, zatytułowany: „Bezpieczeństwo przestrzeni społecznej pogranicza polsko-rosyjskiego”, dotyczy bezpiecznej przestrzeni życia człowieka na pograniczu, poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Zwraca uwagę na system bezpieczeństwa lokalnego w obszarze pogranicza polsko-rosyjskiego.

Nowe warunki społeczno-ustrojowe sprawiają, że współczesne zbiorowości terytorialne (również obszaru pogranicza polsko-rosyjskiego) charakteryzują się stagnacją bądź wyraźnym wzrostem aktywności społecznej, wzrostem liczby członków tych zbiorowości, rozwojem aktywności społecznej, rozwojem warunków życia, stabilizacją i demokracją, które powodują zanik izolacji społecznej i wzrost ruchliwości różnego typu, jak również uaktywnienie się roli szerszych zbiorowości. Występuje więc potrzeba tworzenia przez owe mezospołeczności stanu równowagi w rozkładzie struktur, jak również pomiędzy ich poszczególnymi elementami. Na bezpieczną przestrzeń życia na pograniczu polsko-rosyjskim niewątpliwie mają wpływ elementy systemu strukturalnego bezpieczeństwa pogranicza, takie jak:

- mikrostruktury systemu bezpieczeństwa pogranicza;
- bezpieczeństwo cywilizacji pogranicza;
- megastruktury systemu bezpieczeństwa pogranicza;
- kultura bezpieczeństwa społeczności lokalnej pogranicza;
- mikrostruktury systemu bezpieczeństwa pogranicza;
- bezpieczeństwo lokalne społeczności pogranicza;
- mezostruktury bezpieczeństwa pogranicza;
- bezpieczeństwo środowiska lokalnego pogranicza.

Można powiedzieć, iż „bezpieczeństwo pogranicza” to względnie bezpieczna przestrzeń życia społecznego mieszkańców w układzie mikro-, mezo-, makro- i megastrukturalnym, gdzie stykają się rozmaite kręgi społeczne, trudne do jednoznacznego określenia, hierarchicznie powiązane z jakąś przestrzenią po obu stronach granicy, działania wielu instytucji

oraz służb państwowych, których realność w wymiarze indywidualnym i zbiorowym można sprawdzać w badaniach naukowych.

W **rozdziale czwartym**: „Pozycje społeczne a bezpieczeństwo obszaru pogranicza polsko-rosyjskiego” wskazano instytucje oraz służby powołane do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom pogranicza polsko-rosyjskiego. Pokazano Straż Graniczną zapewniającą bezpieczeństwo mieszkańcom pogranicza polsko-rosyjskiego. Istotne dla tego rozdziału pracy stało się podejście władzy lokalnej do bezpieczeństwa mieszkańców pogranicza.

Przedstawiając nowe spojrzenie na bezpieczeństwo pogranicza polsko-rosyjskiego z perspektywy pozycji społecznej (władzy lokalnej) warto zastanowić się nad przyszłością owego regionu w kontekście współpracy międzynarodowej, współpracy transgranicznej (wymiany ekonomicznej, kulturalnej, społecznej).

Budowanie wzajemnych stosunków społecznych na pograniczu, szczególnie na pograniczu polsko-rosyjskim, pograniczu o różnorodnej kulturze kształtowanej przez pokolenia, może przyczynić się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa żyjących tu mieszkańców.

Rozdział piąty: „Bezpieczeństwo rodziny na pograniczu polsko-rosyjskim” zgłębia problemy rodziny jako instytucji społecznej funkcjonującej w obszarze bezpieczeństwa badanego pogranicza. Swym wymiarem obejmuje także postrzeganie bezpieczeństwa rodziny w wymiarze instytucji lokalnych. Prezentuje bezpieczeństwo rodziny funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Podejście systemowe do bezpieczeństwa rodziny, w tym wypadku bezpieczeństwa rodziny pogranicza polsko-rosyjskiego, odzwierciedlają różnego rodzaju instrumenty określające funkcjonowanie tego obszaru w zakresie organizacji systemu, a w zasadzie cele, części składowe systemu, zależności pomiędzy nimi oraz powiązania łączące wszystkie elementy systemu, czyli struktura bezpieczeństwa.

W prezentowanym w pracy socjokładzie pozycji i ról społecznych bezpieczeństwa pogranicza zwrócono uwagę na następujące elementy:

- przekonania i normy związane z edukacją na rzecz bezpieczeństwa pogranicza, przekonania i normy związane z miejscem pracy,
- przekonania i normy określające rzeczywistość bezpieczeństwa oraz obowiązki społeczności lokalnej związane z bezpieczeństwem praktycznym (praktykami w bezpieczeństwie),
- przekonania i normy odnoszące się do praktyki, przepisów i uczestnictwa w bezpiecznym życiu społecznym,
- przekonania i normy dotyczące bezpieczeństwa społeczności lokalnej i bezpieczeństwa życia sąsiedzkiego,

- przekonania i normy związane z bezpiecznym rodzicielstwem, określające bezpieczeństwo (pełnienie swojej roli przez małżonków).

Poddano również analizie wpływ środowiska społecznego, zawodowego na życie rodzinne funkcjonariuszy Straży Granicznej. Pokazano, jaka jest zależność pomiędzy środowiskiem społecznym, zawodowym a funkcjonowaniem rodzin funkcjonariuszy. Istotny okazuje się wpływ środowiska (otoczenia) na pełnione role społeczne i zawodowe kobiety i mężczyźni (jako matki, żony – ojca, męża). Środowisko rodzinne w znaczny sposób oddziałuje na pełnione role, społeczne i zawodowe (członek rodziny – funkcjonariusz/funkcjonariuszka Straży Granicznej – podnoszenie kwalifikacji zawodowych).

W **szóstym rozdziale**: „Funkcjonariusze Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w bezpiecznej przestrzeni pogranicza polsko-rosyjskiego” pokazano rys historyczny Straży Granicznej, role zawodowe funkcjonariuszy i funkcjonariuszek Straży Granicznej, postrzeganie bezpieczeństwa rodziny przez badanych funkcjonariuszy i mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego, budowanie modelu systemu bezpieczeństwa lokalnego pogranicza. Rozdział ten podejmuje, jakże ważny z punktu widzenia społecznego, problem roli kobiety jako funkcjonariuszki Straży Granicznej, uczestniczącej w zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańcom na pograniczu polsko-rosyjskim.

Problematyka pełnienia przez kobiety służby w formacjach mundurowych należy do złożonych i trudnych. Jednakże poprzez prowadzenie intensywnych badań i analizę przydatności kobiet można wypracować rozwiązania wzorem państw Unii Europejskiej, gdzie ceni się ich predyspozycje i przydatność w wykonywaniu licznych zadań służbowych.

Coraz więcej kobiet pragnie wstąpić do formacji Straży Granicznej, ze względu na:

- perspektywę stałej pracy,
- bezpieczeństwo finansowe,
- możliwości wykonywania nowego zawodu,
- chęć sprawdzenia się w zawodach typowo męskich,
- nowe zjawisko: w trakcie naboru i egzaminów wstępnych do Straży Granicznej okazało się, że kobiety osiągają lepsze wyniki i wygrywają etap kwalifikacyjny z mężczyznami.

Pełnienie przez kobiety służby często powoduje konflikty z rolą matki i żony. Okazuje się, że są wypadki braku zrozumienia ze strony męża, występują trudności z właściwą oceną obowiązków zawodowych kobiety i czasami staje się to przyczyną rozpadu związków. Utrudnieniem bywa też niemożność swobodnego porozmawiania o problemach zawodowych, skoro obowiązuje tajemnica służbowa. Również niedogodna sytuacja występuje, kiedy kobieta ma dzieci i musi pogodzić obowiązki zawodowe z obowiązkami matki. Jest to trudne, gdy

dzieci są małe i wymagają troskliwej opieki. Decyzja o zajściu w ciążę i urodzeniu dziecka nie należy do łatwych, jest to dylemat dla kobiety, która musi dokonać wyboru: macierzyństwo czy kariera zawodowa.

W zakresie lokalnego bezpieczeństwa społecznego (bezpieczeństwa pogranicza) dominującą rolę odgrywa administracja publiczna (rządowa i samorządowa). Wynika to z zadań państwa i funkcji publicznych podmiotów, które nie konkurują ze sobą gospodarczo i nie są nastawione na zysk. Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego bezpieczeństwa społecznego w Polsce miały zmiany w systemie administracji publicznej, w tym szczególnie utworzenie samorządu terytorialnego.

Przedstawiając w pracy model bezpieczeństwa pogranicza polsko-rosyjskiego autor skupił się na badanym obszarze, w którym wyszczególniono:

- mieszkańców pogranicza polskiego,
- mieszkańców pogranicza rosyjskiego,
- wzajemne kontakty mieszkańców polsko-rosyjskiego pogranicza,
- bezpieczeństwo pogranicza polsko-rosyjskiego (bezpieczne przekraczanie granicy polsko-rosyjskiej).

W **rozdziale siódmym**: „Społeczno-kulturowe relacje transgraniczne na pograniczu polsko-rosyjskim” zaprezentowano sytuację społeczno-demograficzną obwodu kaliningradzkiego, konteksty bezpieczeństwa zachowań mieszkańców na pograniczu polsko-rosyjskim.

Dzieje stosunków polsko-rosyjskich od najdawniejszych czasów obfitowały w wiele różnorodnych wydarzeń, przybierając zazwyczaj negatywną postać. Mówiąc jednak o bezpieczeństwie po obu stronach granicy, obecne relacje pomiędzy mieszkańcami obwodu kaliningradzkiego a mieszkańcami województwa warmińsko-mazurskiego układają się dobrze, chociaż nie brakuje negatywnych głosów w opiniach mieszkańców obwodu kaliningradzkiego. Obraz relacji pomiędzy mieszkańcami przygranicza pokazują wywiady pogłębione przeprowadzone wśród mieszkańców obwodu kaliningradzkiego. Bliskość zamieszkiwania w pobliżu granicy jest, według wypowiedzi większości badanych, elementem pozytywnym dla mieszkańców obwodu kaliningradzkiego. Jest to z pewnością element pozytywny we wzajemnych relacjach po obu stronach granicy.

Ważnym czynnikiem współpracy transgranicznej jest położenie gminy czy miejscowości względem przejść granicznych. Przejścia graniczne stanowią istotny czynnik rozwoju lokalnego. Po stronie rosyjskiej wyraźnie dostrzega się małą samodzielność i ograniczoną swobodę działania administracji w zakresie współpracy transgranicznej oraz duże uzależnienie działań władz lokalnych od władz regionalnych. Bariera w przekraczaniu granicy polsko-

rosyjskiej jest brak koordynacji służb granicznych, zwłaszcza po stronie rosyjskiej, różne traktowanie Polaków i Rosjan. Po stronie polskiej istotną barierą we współpracy polsko-rosyjskiej jest bierna postawa władz niektórych jednostek administracyjnych, wynikająca z niedostrzegania potencjalnych korzyści płynących z kontaktów transgranicznych. Brak inicjatywy władz tłumaczony jest często brakiem oddolnych inicjatyw mieszkańców gminy.

W **rozdziale ósmym**: „Bezpieczeństwo pogranicza polsko-rosyjskiego wobec zmiany społecznej” przedstawiono zależności między przestrzenią społeczną pogranicza a bezpieczeństwem lokalnym mieszkańców w warunkach zmiany społecznej; między akcesją Polski do Unii Europejskiej a widzeniem bezpieczeństwa na pograniczu polsko-rosyjskim; układem z Schengen a bezpieczeństwem pogranicza polsko-rosyjskiego; między sytuacją pogranicza polsko-rosyjskiego a bezpieczną przestrzenią życia człowieka.

Podjęto też próbę analizy porównawczej pogranicza polsko-niemieckiego i polsko-rosyjskiego w warunkach zmiany społecznej. Mieszkańcy pogranicza zachodniego są to osoby o indywidualnie budowanej tożsamości społecznej, zdecydowanie zorientowane na adaptację nowych wzorów i możliwości życia, na osiągnięcie wyższych pozycji społecznych.

Z badań socjologicznych wynika, że zjawiska patologiczne występują i występowały na zachodnim pograniczu Polski. Mowa tutaj o zagrożeniach w bezpieczeństwie na pograniczu polsko-niemieckim. Wejście Polski do Unii Europejskiej i układ z Schengen spowodowały, że granica polsko-niemiecka ma charakter nie „ściany”, zaś pogranicze wytwarzanej przez nią „bramy”. Nawet nie „parkanu”, a więc konstrukcji lekkiej, pozwalającej zerkać w stronę przeciwną – lecz „boiska”.

Na pograniczu polsko-rosyjskim można zaobserwować przemiany systemowe, w skład których wchodzi następujące komponenty:

- zmiana składu systemu (w grupie pojawiają się nowi członkowie lub wykruszają się dawni; w organizacji zostają pewne pozycje lub przeciwnie, ustanowione zostają nowe);
- działania samorządów powiatowych w zakresie współpracy transgranicznej, które obejmują zarówno inicjatywy samodzielne, jak i przedsięwzięcia organizowane wspólnie z gminami (impresy kulturalne, oświatowe, sportowe, promocję turystyki, projekty ekologiczne, wsparcie lokalnych przedsiębiorców zainteresowanych rynkiem kaliningradzkim, działania na rzecz rozbudowy infrastruktury granicznej i komunikacyjnej), które, jak się podkreśla, sprzyjać mają rozwojowi gospodarczemu i intensyfikacji ruchu turystycznego;
- wymiana doświadczeń z zakresu funkcjonowania administracji lokalnej, współpraca służb ratowniczych.

To na północnym wschodzie Polski granice polsko-rosyjska, dalej na wschodzie polsko-białoruska, polsko-ukraińska mają charakter „ściany”, natomiast zachodnie pogranicze odznacza się właściwościami „bramy”. Jeśli uzyskana przez socjologów pogranicza wiedza ma charakter prawomocny, jeśli procesy i zjawiska patologiczne nie są pochodną „zachodniości” lub „wschodniości” pogranicza, lecz typu granicy i wytwarzanego przez ten typ rodzaju pogranicza, to zjawisk patologicznych, w tym przestępczych, należy się spodziewać relatywnie częściej na pograniczu polsko-rosyjskim.

Kwestią otwartą pozostaje jednak bezpieczna rzeczywistość społeczna, działania ludzkie utrwalone w strukturach społecznych, prawnych, moralnych, obyczajowych czy politycznych, problemy ruchliwości społecznej, ubóstwa, bezdomności, agresji i wojny. Następuje budowanie nowego ładu społecznego i kulturowego, modyfikowanie codziennych działań ludzkich. Przeszłość łączona jest z teraźniejszością, która generuje przyszłość w nowym otoczeniu etnicznym i cywilizacyjnym. Zbiorowości pogranicza podlegają ciągłym procesom transformacji i modernizacji, europeizacji i globalizacji, dlatego istotne jest badanie kwestii bezpieczeństwa mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego. Duże znaczenie ma analiza procesów ruchliwości społecznej, w szczególności ruchliwości przestrzennej, w powiązaniu z różnymi formami migracji. Istotny problem badawczy stanowią również procesy adaptacji mieszkańców do przygranicznego sposobu życia (poczucia bezpieczeństwa osobistego). Ważną rolę pełnią procesy integracji obejmujące wszystkie kategorie ludzi, nawiązywanie nowych kontaktów i stosunków społecznych, sprawne działanie instytucji (Straż Graniczna, Policja, Straż Pożarna i inne), poczucie identyfikacji z pograniczem. W szerokiej palecie badań mieści się wiele innych zjawisk społecznych związanych z funkcjonowaniem rodziny, grup rówieśniczych, czy z procesami dysfunkcjonalnymi, socjalizacyjnymi i wychowawczymi.

Dokonując próby porównania bezpieczeństwa: pograniczy polsko-niemieckiego i polsko-rosyjskiego dają się zauważyć różnice w zachodzących procesach i zjawiskach społecznych, w mechanizmach funkcjonowania instytucji, procesach rozwojowych i perspektywach tworzenia euroregionów, procesach i zjawiskach pogranicza gospodarczego, kulturowego oraz administracyjnego.

Można zauważyć, iż zarówno na pograniczu polsko-niemieckim, jak i na pograniczu polsko-rosyjskim doszło do systemowej zmiany postrzegania bezpieczeństwa. Zmiany te dotyczą działania ludzi, szans życiowych mieszkańców (zróżnicowany dostęp do pożądaných dóbr – bogactwa, sławy, wiedzy), reguł postępowania (zwyczajowe, obyczajowe, moralne, prawne), idei i przekonań (potoczne, mityczne, religijne, naukowe). Przemiany systemowe w

zakresie poczucia bezpieczeństwa na pograniczu polsko-rosyjskim należy obserwować w ciągłej i nieustannej dynamice życia społecznego (bezpieczne życie mieszkańców pogranicza). Zmiana społeczna rozumiana jest tutaj jako różnica pomiędzy stanem systemu bezpieczeństwa społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu bezpieczeństwa w innym momencie czasu (bezpieczeństwo na pograniczu w czasie i przestrzeni).

W **rozdziale dziewiątym**: „Bezpieczeństwo obszaru pogranicza polsko-rosyjskiego w świetle badań własnych” zaprezentowano problematykę bezpieczeństwa obszaru pogranicza polsko-rosyjskiego oraz bezpieczeństwo lokalne mieszkańców widziane oczami funkcjonariuszy Straży Granicznej i Policji. Przedstawiono wpływ małego ruchu granicznego na bezpieczeństwo mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego. Ukazano również opinie władz lokalnych o bezpieczeństwie mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego. Zaprezentowano wyniki badań własnych oraz weryfikację hipotez badawczych w tym zakresie. Pokazano problematykę migracji i uchodźstwa w kontekście zagrożenia czy szansy dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej.

Bezpieczeństwo naszego kraju po przystąpieniu do układu z Schengen nabrało nowego znaczenia. Zniesienie kontroli granicznej osób przekraczających granicę wiązało się jednocześnie ze zwiększeniem działań w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców obszarów przygranicznych.

Podpisanie umowy o małym ruchu granicznym dawało większą swobodę przekraczania granicy nie tylko obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej, ale również Federacji Rosyjskiej, dokładnie obwodu kaliningradzkiego. Region przygranicza warmińsko-mazurskiego zaczął więc być częściej odwiedzany przez obywateli zza wschodniej granicy.

Następstwem wprowadzenia umowy o małym ruchu granicznym z Federacją Rosyjską jest szereg zmian zarówno w wymiarze ekonomicznym jak i społecznym zachodzących w regionie. Wśród naszych mieszkańców wzrosło zainteresowanie obwodem kaliningradzkim, zauważalne jest większe zainteresowanie sferą turystyczną pogranicza polsko-rosyjskiego.

Wprowadzenie nowych regulacji prawnych związanych z umową o małym ruchu granicznym spowodowało, że przedstawiciele lokalnych władz musieli w sposób szczególny zareagować na zwiększenie bezpieczeństwa swoich mieszkańców. Pojawienie się ewentualnych zagrożeń mogło wpłynąć na codzienne funkcjonowanie całej społeczności lokalnej. Służby graniczne usytuowane na granicy polsko-rosyjskiej ciągle informują o kolejnych zabezpieczonych nielegalnie towarach. Wśród nich znaleźć można papierosy, i alkohol bez pol-

skich znaków akcyzy. Zdarzają się wciąż przypadki wwożenia bądź wywożenia substancji psychoaktywnych, nie zniknęło również zjawisko nielegalnej migracji. Mieszkańcy regionu mając dostęp do wszelkich środków masowego przekazu, doskonale zdają sobie sprawę z istniejących zagrożeń.

Opinie władz lokalnych o zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańcom pogranicza polsko-rosyjskiego są dopełnieniem przeprowadzonych badań w wymiarze jakościowym.

Władze samorządowe regionu pozytywnie oceniają pracę służbę funkcjonariuszy Straży Granicznej. Istotną rolę w zagwarantowaniu bezpieczeństwa odgrywają również Policja, Straż Pożarna, wojsko, które współpracują ze Strażą Graniczną. Warto podkreślić, iż wspomniane służby prowadzą szeroko zakrojoną działalność edukacyjną na rzecz bezpieczeństwa w placówkach oświatowych, poprzez prowadzenie pogadanek z uczniami.

Zbiorowości pogranicza podlegają ciągłym procesom transformacji i modernizacji, europeizacji i globalizacji, dlatego istotne jest badanie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego.

Uzyskanie i utrzymanie pożądanego stanu bezpieczeństwa jest jednym z zasadniczych celów ludzkiego działania. W odniesieniu do szerokiego spojrzenia na problem bezpieczeństwa człowieka następuje odejście od założenia, że nie każde zagrożenie dla ludzkiego rozwoju jest jednocześnie zagrożeniem dla bezpieczeństwa. Natomiast wobec wąskiego ujęcia należy podkreślić, że owo zagrożenie fizyczne istnieje tylko w stosunku do bezpieczeństwa osobistego i nie wyczerpuje współcześnie aktualnych niebezpieczeństw dla ludzkiego życia.

Ukazana w pracy problematyka bezpieczeństwa życia społecznego na pograniczu polsko-rosyjskim wymaga z pewnością jeszcze wielu pogłębionych badań i analiz naukowych. Ukazuje ona wielokierunkowe podejście do bezpieczeństwa ludności zamieszkującej opisywany region. Zmieniająca się sytuacja geopolityczna zarówno w świecie jak i w Europie wymaga wielu studiów poznawczych i jest niewątpliwie wyzwaniem dla wielu naukowców zajmujących się problemami bezpieczeństwa, a szczególnie bezpieczeństwem na pograniczu.

2. Publikacje w formie artykułów naukowych i monografii w zakresie nauk o bezpieczeństwie

Moja działalność naukowa w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie finalizowała się w publikacjach zamieszczonych w czasopiśmie i pracach zbiorowych oraz aktywnym uczestnictwie w konferencjach międzynarodowych i krajowych. Za najważniejsze w moim dorobku naukowym i wnoszące istotny wkład do obszaru nauk o bezpieczeństwie uważam publikacje:

1) *Sociological Sciences migrants and refugees-threat or opportunity for the European Union (Republic of Poland) UDC 08*, XLVII International Correspondence Scientific and Practical Conference „International Scientific Review of the problems and prospects of modern Science and education” (Boston, USA. July 24-25, 2018) Boston. Massachusetts Printet in the United States Of America, 2018, s. 95-98, ISBN 978-1-948507-34-9.

Artykuł przedstawia problematykę migracji na pograniczu polsko-niemieckim, pokazuje wpływ migracji na bezpieczeństwo światowe i europejskie. Publikacja w języku rosyjskim.

2) *Wybrane aspekty bezpieczeństwa przestrzeni morskiej obszaru przygranicza*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje”, 2017 nr 28, (red.) Jana Müllerová, Juliusz Piwowarski, Jolanta Wąs-Gubała, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie, s. 106-123, ISSN 2299-4033.

Artykuł dotyczy teoretycznego spojrzenia na bezpieczeństwo przestrzeni morskiej, ujęcia badawczego problematyki bezpieczeństwa przygranicza morskiego, bezpieczeństwa przygranicza morskiego widzianego oczami Straży Granicznej.

3) *Wybrane zagadnienia zapewnienia bezpieczeństwa na morskim odcinku ochrony granicy państwowej*, „Edukacja Humanistyczna” 2013 , nr 2(29), Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie, s. 197-205, ISSN 1567-4943.

Artykuł pokazuje Straż Graniczną w systemie bezpieczeństwa RP po wejściu Polski do Unii Europejskiej i przystąpieniu do układu z Schengen, zapewnienie przez Straż Graniczną ochrony granicy morskiej jako integralnego systemu bezpieczeństwa RP.

4) *Contexts of Understanding the Security Paradox*, „Internal Security. Semiannual Journal”, Issue 1, Volume 9, January – June 2017, Published by the Police Academy Szczytno, s. 39-46, ISSN 2080-5268.

Artykuł ukazuje teoretyczne ujęcie paradoksu bezpieczeństwa, metodologiczne przesłanki paradoksu bezpieczeństwa przygranicza, zagadnienia paradoksu bezpieczeństwa przygranicza. Publikacja w języku angielskim.

5) *Spoleczne determinanty bezpieczeństwa publicznego mieszkańców przygranicza polsko-rosyjskiego*, [w:] *Polskie pogranicza w procesie przemian*, t. IV, (red.) Zbigniew Kurcz, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2017, s. 227-253, ISBN 978-83-229-3581-1.

Artykuł ukazuje konteksty i dylematy bezpieczeństwa przestrzeni przygranicza, bezpieczeństwo osobiste człowieka w przestrzeni lokalnej przygranicza, system bezpieczeństwa

lokalnego w obszarze przygranicza polsko-rosyjskiego, wpływ władzy lokalnej na bezpieczeństwo mieszkańców badanego przygranicza.

6) ***Bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni pogranicza***, [w:] *Współczesne zagrożenia bioterrorystyczne i cyberterrorystyczne a bezpieczeństwo narodowe Polski*, (red.) Piotr Bogdalski, Zdzisław Nowakowski, Tadeusz Plusa, Jan Rajchel, Kazimierz Rajchel, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie; Wyższa Szkoła Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie; Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie; Wojskowy Instytut Medycyny; Centralny Szpital Kliniczny MON; Klinika Chorób Wewnętrznych, Pneumologii i Alergologii, Warszawa 2013, s. 566-583, ISBN 978-83-88910-42-5.

Artykuł przedstawia strategię badań przestrzeni społecznej pogranicza, pokazuje bezpieczeństwo społeczne i publiczne w literaturze przedmiotu, ukazuje mikro- i mezobezpieczeństwo społeczne przestrzeni pogranicza, jak również badania bezpieczeństwa publicznego mieszkańców pogranicza warmińsko-mazurskiego.

7) ***Społeczny kontekst bezpieczeństwa publicznego na pograniczu warmińsko-mazurskim***, [w:] *Edukacja dla bezpieczeństwa. Wyzwania i zagrożenia w XXI wieku. Czasoprzestrzeń a bezpieczeństwo jednostki*, (red.) Mirosław Borkowski, Margot Stańczyk-Minkiewicz, Ilona Ziemkiewicz-Gawlik, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu, Poznań 2013, s. 35-49, ISBN 978-83-61304-71-5.

Artykuł pokazuje teoretyczne uwarunkowania bezpieczeństwa publicznego, aksjologiczne podejście do bezpieczeństwa publicznego. W materiale przedstawiono także społeczno-prawne aspekty bezpieczeństwa publicznego, społeczno-psychologiczne determinanty bezpieczeństwa publicznego na pograniczu warmińsko-mazurskim. Pokazano również filozoficzny kontekst bezpieczeństwa publicznego, poczucie bezpieczeństwa społeczności pogranicza warmińsko-mazurskiego w świetle badań.

8) ***Role zawodowe kobiet w Straży Granicznej a bezpieczeństwo pogranicza polsko-rosyjskiego***, [w:] *Kobiety w polskich służbach mundurowych. Role – zadania i wyzwania*” (red.) Ewelina Waśko-Owsiejczuk, Oficyna Wydawnicza ASPRA JR, Warszawa – Białystok 2018, s. 222-240, ISBN 978-83-7545-818-3.

Artykuł ukazuje rolę zawodową kobiet w grupach dyspozycyjnych, pokazuje bezpieczeństwo pogranicza polsko-rosyjskiego w ujęciu teoretyczno-metodologicznym, przybliży rolę zawodową kobiet w Straży Granicznej w nowej rzeczywistości bezpieczeństwa.

9) ***Kręgi przygranicza wschodniego wobec nowych zagrożeń bezpieczeństwa***, [w:] *Zarządzanie kryzysowe w administracji*, (red.) Robert Częścić, Zdzisław Nowakowski, Tadeusz Plusa, Jan Rajchel, Kazimierz Rajchel, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie; Wyższa Szko-

ła Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie; Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie; Wojskowy Instytut Medycyny; Centralny Szpital Kliniczny MON; Klinika Chorób Wewnętrznych, Pneumologii i Alergologii, Warszawa – Dęblin 2014, s. 539-548, ISBN 978-83-88910-43-2.

Artykuł pokazuje teoretyczne ujęcie problematyki zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego, metodologiczne podejście do badań kręgów wschodniego przygranicza, przedstawia badania kręgów zagrożeń społeczności lokalnego przygranicza wschodniego.

10) **Zagrożenia terrorystyczne w Polsce, w Europie i na świecie – kontekst socjologiczny**, [w:] *Nauka o bezpieczeństwie. Istota, przedmiot badań i kierunki rozwoju. Studia i Materiały*, t. I, (red.) Lech Grochowski, Arkadiusz Letkiewicz, Andrzej Misiuk, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2011, s. 417-430, ISBN 978-83-7462-305-6.

Artykuł przedstawia zjawisko terroryzmu jako główne źródło zagrożeń bezpieczeństwa w świecie, Europie i w Polsce. Pokazuje terroryzm w kontekście analizy socjologicznej.

11) **Bezpieczeństwo przestrzeni społecznej pogranicza polsko rosyjskiego**, [w:] *Profilaktyka bezpieczeństwa*, Rozdział XV, (red.) Mariusz Nepelski, Jarosław Struniawski, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2017, s. 255-275, ISBN 978-83-7462-574-6.

Mój wkład w powstanie pracy polegał na przedstawieniu przygranicza polsko-rosyjskiego jako obszaru na przestrzennych obrzeżach, dylematów bezpieczeństwa lokalnego mieszkańców przygranicza, ukazaniu systemu bezpieczeństwa lokalnego w obszarze przygranicza polsko-rosyjskiego, badań nad poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców regionu warmińsko-mazurskiego.

12) **Aspekty psychospołeczne zagrożeń terrorystycznych**, [w:] *Przez PZ do terroryzmu*, (red.) Waldemar Zubrzycki, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2015, s. 345-358, ISBN 978-83-7462-490-9.

Artykuł przedstawia teoretyczne uwarunkowania zagrożeń terrorystycznych, m.in. zagrożeń terrorystycznych na pokładzie statku powietrznego, terroryzm w medialnej wizji świata, postrzeganie zagrożeń terrorystycznych przez mieszkańców przygranicza województwa warmińsko-mazurskiego.

13) Monografia: **Nielegalna migracja cudzoziemców na pograniczu polsko-niemieckim 1996–2000 (studium socjologiczne)**, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, Olsztyn 2009, ISBN 978-83-87867-69-0, 339 stron.

Praca prezentuje badania socjologiczne na grupie 450 nielegalnych migrantów pochodzących z krajów byłego bloku wschodniego: Rosji, Armenii, Ukrainy oraz przedstawicieli

innych narodowości: z Mołdawii, Azerbejdżanu, Kirgistanu, Gruzji. Badania zrealizowano przy użyciu kwestionariusza wywiadu w języku rosyjskim, przetłumaczonego na język polski. Ponadto respondenci napisali ponad 100 biografii o swoim życiu i o motywach migracji. Praca ta pokazuje zagrożenia wynikające z nielegalnej migracji na pograniczu polsko-niemieckim, realizację procedur związanych z wydalaniem nielegalnych migrantów z terytorium RP. Wpisuje się w obszar nauk o bezpieczeństwie, chociaż jest pracą w ujęciu socjologicznym. Biografie cudzoziemców pokazują skomplikowane losy życiowe wynikające często z konfliktów i zagrożeń w kraju pochodzenia. W pracy połączono wiedzę praktyczną z zakresu procedur realizowanych wobec cudzoziemców nielegalnie przebywających na terytorium RP i wykorzystano ją w badaniach naukowych.

14) *Mikrokręgi społeczne bezpieczeństwa przygranicza po 1989 roku*, [w:] *Jaka administracja? Rozważania nad teorią i praktyką administracji polskiej po 1989 roku*, [red.] Michał Strzelecki, Waldemar Zubrzycki, Dariusz Jurczak, Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, Olsztyn 2016, s. 223-238, ISBN 978-83-65376-03-9.

Praca ukazuje wpływ reformy administracji publicznej na kształtowanie poczucia bezpieczeństwa społecznego. Szczególne jednak miejsce w pracy zajmują opracowania poświęcone różnorodnym aspektom administracji bezpieczeństwa publicznego, jak również mikrokręgom społecznym bezpieczeństwa przygranicza. Niniejsza praca Mój artykuł ukazuje wpływ transformacji polskiej na bezpieczeństwo obszaru przygranicza wschodniego po 1989 roku, pokazuje Straż Graniczną jako formację zapewniającą bezpieczeństwo w obszarze przygranicza wschodniego po 1989 roku, przedstawia poczucie bezpieczeństwa mieszkańców obszaru przygranicza wschodniego, działania administracji państwowej na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców przygranicza wschodniego, komunikat z badań obrazujących przygranicze warmińsko-mazurskie wobec współpracy transgranicznej i wprowadzenia małego ruchu granicznego.

3. Udział w projektach badawczych

1) Projekt Straż Graniczna – COSSG Koszalin: badania absolwentów kursów oficerskich, chorążych, podoficerskich. Seminarium naukowe poświęcone wynikom badań i opracowanie raportu z badań. Publikacja wyników badań w „Biuletynie” Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie. Realizacja: 2004–2005. **Kierownik projektu.**

2) Projekt naukowo-rozwojowy: „Handel ludźmi – współpraca służb”. Uczestnicy badań: Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie, Komenda Główna Stra-

ży Granicznej, Komenda Główna Policji, Straż Graniczna Oddział w Hamburgu, Uniwersytet Warszawski – Instytut Badań Migracji. Realizacja: 2005 r. **Kierownik projektu.**

3) Projekt badawczo-rozwojowy: „Nielegalne migracje, imigranci z Azji południowo-wschodniej”. Uczestnicy badań: Agencja Zarządzania Granicami Zewnętrznymi Unii Europejskiej FRONTEX, Komenda Główna Straży Granicznej w Warszawie, Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie. Realizacja: 2006–2007. **Kierownik projektu.**

4) Projekt badawczo-rozwojowy: „Opinie i postawy mieszkańców północno-wschodniej Polski wobec spraw związanych z tożsamością narodową”. Badania koncentrują się na migracji, adaptacji i zachowaniach społeczno-kulturowych przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Uczestnicy: Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie, Zakład Socjologii Struktur i Procesów Społecznych, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych, Katedra Administracji. Realizacja: 2018–2019. **Członek zespołu badawczego.**

5) Projekt badawczo-rozwojowy: „Administracja publiczna a bezpieczeństwo migrującej społeczności lokalnej pogranicza polsko-rosyjskiego”. Międzynarodowy Projekt Badawczy. Partnerzy projektu: Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych, Katedra Administracji, Kaliningradzki Oddział Sanktpetesburskiego Uniwersytetu Przyrodniczego, Centrum Współpracy Polsko-Rosyjskiej przy Uniwersytecie w Sankt Petesburgu z siedzibą w Pollesku. Realizacja: 2019–2022. **Kierownik projektu.**

4. Współorganizacja i udział w konferencjach naukowych

Jako aktywny uczestnik wygłosiłem referaty i brałem udział w dyskusji podczas 31 międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych (*szczegółowe zestawienie w wykazie osiągnięć naukowych*).

Byłem współorganizatorem konferencji naukowych:

- 2006 II Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Kierunki doskonalenia i rozwoju systemów zarządzania jakością w Policji*”, organizowana w ramach projektu: „*Wzmocnienie zdolności zarządczych Policji w Polsce, na Litwie, na Ukrainie i w Obwodzie Kaliningradzkim*”, Dębe koło Warszawy. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2008 Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Umiejętność pokonywania stresu wyznacznikiem dojrzałej osobowości żołnierza i funkcjonariusza służb mundurowych*”, Płock. Wydział Bezpieczeństwa Narodowego. Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica w Płocku. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2009 Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Umiejętność pokonywania stresu wyznacznikiem dojrzałej osobowości żołnierza i funkcjonariusza służb mundurowych*”, Płock.

- Wydział Bezpieczeństwa Narodowego. Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica w Płocku. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2010 Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Umiejętność pokonywania stresu wyznacznikiem dojrzałej osobowości żołnierza i funkcjonariusza służb mundurowych*”, Płock. Wydział Bezpieczeństwa Narodowego. Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica w Płocku. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2011 Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Pogranicze jako przestrzeń identyfikacji cywilizacyjnej*”, Siedziba Kolegium „Artes Liberales” w Warszawie. Uniwersytet Warszawski, Polska Akademia Nauk w Warszawie. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2012 V Ogólnopolska Konferencja Naukowa: „*Bezpieczeństwo – świat – Europa – Polska. Bezpieczeństwo w transporcie lądowym*”, Poznań. Wydział Studiów Społecznych Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2013 Krajowe Seminarium Naukowe: „*Uwarunkowania społeczne życia w mieście pogranicza*”, Szczecin. Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2013 Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Społeczno-ekonomiczne konflikty w krajach Europy środkowej i wchodniej*”, Olsztyn. Wydział Socjologii i Pedagogiki Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie. Celem konferencji było przedstawienie problematyki konfliktów w polityce, w firmie/przedsiębiorstwie, w rodzinie. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2015 Konferencja Krajowa podsumowująca projekt: „*Polska Gwardia Narodowa – mit, potrzeba czy rzeczywistość*”, Konin. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie. **Członek komitetu naukowego.**
- 2017 IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Bezpieczeństwo zdrowotne. Ujęcie dyscyplinarne. Rozpoznanie, profilaktyka i leczenie uzależnień jako element polityki zdrowotnej*”, Giżycko. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2017 II Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Kultura pokoju – kultura relacji*”, Galiny. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu. **Członek komitetu organizacyjnego.**
- 2018 III Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Kultura pokoju. Kultura dialogu. Dialog w kulturze*”, Galiny. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu. **Zastępca przewodniczącej komitetu organizacyjnego.**
- 2018 Krajowa Konferencja Naukowa: „*Ochrona danych osobowych w świetle prawa krajowego i Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE – w sprawie ochrony*”

osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych”, Olsztn. Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie. **Członek komitetu organizacyjnego.**

- 2018 Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Bezpieczeństwo Publiczne – BP’18*”, Poznań. Instytut Badań i Ekspertyz Naukowych w Gorzowie Wlkp., Polska Akademia Nauk Oddział w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński. **Członek komitetu naukowego.**
- 2018 Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „*Między Polską a Rosją*”, Pollesk. Towarzystwo Współpracy Rosyjsko-Polskiej – filia w Pollesku Uniwersytetu Przyrodniczego w Sankt-Petersburgu. **Współprzewodniczący komitetu organizacyjnego, przewodniczący komitetu organizacyjnego ze strony polskiej.**

5. Promotor

1) Promotor pomocniczy w przewodzie doktorskim mgr Katarzyny Władysławownej Kołtan, decyzja nr 252 z dnia 5 września 2017 r. Rektora Bałtyckiego Uniwersytetu w Kaliningradzie im. Emanuela Kanta – Instytut Nauk Humanistycznych. Rozprawa doktorska pt.: „Technologie edukacji zawodowej w przedsiębiorstwie”. Promotor pracy: prof. zw. dr hab. Nadjeżdza Władysławowna Samsonowa. Przewidywany termin obrony: czerwiec 2020 r.

6. Wywiady eksperckie

1) Jako ekspert krajowy w dziedzinie migracji i uchodźstwa udzieliłem wywiadu eksperckiego mgr. Tomaszowi Kaczmarczykowi do pracy doktorskiej w zakresie przeciwdziałania nielegalnej imigracji w Rzeczypospolitej Polskiej. Dysertacja w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, Wydział Bezpieczeństwa Wewnętrznego, pod kierunkiem dr. hab. Waldemara Zubrzyckiego, prof. WSPOL w Szczytnie.

2) Wywiad ekspercki do pracy doktorskiej mgr Ewa Martusewicz-Pawlus. Dotyczył problematyki Euroislam, poczucia zagrożenia terrorystycznego w Unii Europejskiej. Dysertacja w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, Wydział Bezpieczeństwa Wewnętrznego, pod kierunkiem naukowym dr. hab. Waldemara Zubrzyckiego, prof. WSPOL w Szczytnie.

3) Dwa wywiady eksperckie na temat migracji i terroryzmu w dotychczas trwającym międzynarodowym projekcie badawczym: ILEAnet. Jest to działanie koordynujące i wspierające (finansowane przez Komisję Europejską) badania nad bezpieczeństwem w ramach programu ramowego H2020. Projekt ma trwać 60 miesięcy. Koordynowany jest przez francuskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Celem ILEAnet jest zbudowanie sieci organizacji zajmujących się egzekwowaniem prawa (LEA), ukierunkowanej na badania i innowacje oraz zajmującej się problemami LEA, wraz ze społecznością osób zainteresowanych wymianą

i współpracą w tej dziedzinie. Partnerami projektu ILEAnet są: Francuskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (FR), Ecole Nationale Supérieure de Police (FR), Deutsche Hochschule der Polizei (DE), węgierska policja narodowa (HU), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Włoch (IT), policja północnej służby Irlandia (UK), Międzynarodowy Instytut Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Słowacji, npo (SK), Ministerio del Interior Policia Nacional (ES), ARTIC (FR), University College Dublin (IE), Państwowa Policja, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Łotwy (LV), Europejskie Centrum Inicjatyw Kryminalistycznych (PL), Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego – izraelska policja narodowa (IL), estońska Policja i Straż Graniczna (EE), bułgarskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (BG), policja cypryjska (CY), Krajowa Centrala Zorganizowanej Przestępczości (CZ), rumuńskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (RO), Prezydium Policji Słowacji (SK).

Działalność dydaktyczna

1. Staże dydaktyczne

- 2004 – 2006 staż dydaktyczny w Wyższej Szkole Kupieckiej w Łodzi, Wydział Zamiejscowy w Koninie: prowadzenie zajęć dydaktycznych na kierunku pedagogika;
- 2004 – 2005 staż dydaktyczny w Wyższej Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie: prowadzenie zajęć na kierunku pedagogika;
- 2007 – staż dydaktyczny w Akademii Obrony Narodowej w Warszawie, Wydział Zarządzania i Dowodzenia: prowadzenie zajęć dydaktycznych na kierunku zarządzanie;
- 16–20.10.2017 staż dydaktyczny w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Koszycach w ramach programu Erasmus+ 2014 – 2020: spotkania z kadrą naukową Uczelni, prowadzenie zajęć dydaktycznych na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne;
- 25.02.–01.03.2019 staż dydaktyczny w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Koszycach, Erasmus+: wykłady dla studentów nt. „Terroryzm, terrorysta, akt terrorystyczny”, „Osobowość terrorystyczna i ofiara terroryzmu”, „Typologia terroryzmu”, „Charakterystyka wybranych organizacji terrorystycznych”, „Walka z terroryzmem w kontekście obowiązujących aktów i regulacji prawnych”, „Akty i regulacje prawne o charakterze międzynarodowym”, „Akty i regulacje prawne obowiązujące w krajach UE”.
- 20–24.05.2019 staż dydaktyczny w Hiszpanii Erasmus+: udział w warsztatach dla wykładowców z zakresu pedagogiki specjalnej, temat szkolenia „Radzenie sobie ze stresem”. Wyjazd organizują firma Hiszpania Consulting oraz Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie.

2. Opracowanie programów nauczania (szczegółowy opis w wykazie osiągnięć naukowych)

Opracowanie programów nauczania dla specjalności:

- socjologia, I i II stopień, specjalność socjologia administrowania bezpieczeństwem, socjologia administracji i bezpieczeństwa publicznego, socjologia administracji, socjologia bezpieczeństwa publicznego;
- bezpieczeństwo narodowe, I stopień, specjalność bezpieczeństwo obszarów przygranicznych, zarządzanie kryzysowe;
- administracja, I i II stopień, specjalność administracja publiczna, administracja bezpieczeństwa, ochrona danych osobowych;
- bezpieczeństwo wewnętrzne, I stopień;
- bezpieczeństwo zdrowotne;
- psychologia;
- pedagogika;
- zarządzanie bezpieczeństwem państwa;
- migracja i uchodźstwo;
- zarządzanie zasobami ludzkimi w służbach mundurowych,

Ponadto opracowanie:

- efektów kształcenia do wyżej wymienionych treści programowych;
- opracowanie sylabusów na studia I i II stopnia;
- opracowanie sylwetki absolwenta;
- opracowanie matrycy efektów kształcenia.

3. Promotor prac magisterskich i licencjackich oraz recenzje

- promotor **47** prac magisterskich;
- promotor **52** prac licencjackich;
- recenzent **35** prac magisterskich;
- recenzent **37** prac licencjackich.

Działalność naukowa

1. Staże naukowe

15–18.04.2017 Uniwersytet Przyrodniczy w Sankt-Petersburgu, filia w Pollesku, Centrum Współpracy Polsko-Rosyjskiej w Pollesku: spotkanie dotyczące projektu badawczego pt. „Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego”;

29–30.11.2018 Uniwersytet Przyrodniczy w Sankt-Petersburgu, filia w Pollesku, Centrum Współpracy Polsko-Rosyjskiej w Pollesku: spotkania z naukowcami rosyjskimi dotyczące projektu badawczego pt. „Administracja publiczna a bezpieczeństwo migrującej społeczności lokalnej pogranicza polsko-rosyjskiego”; wykład dla pracowników i studentów na temat: „Funkcjonowanie administracji publicznej w regionie warmińsko-mazurskim a bezpieczeństwo migrującej społeczności lokalnej pogranicza polsko-rosyjskiego”;

20–25.01.2019 Uniwersytet Technologiczny w Kaliningradzie, Katedra Pedagogiki: prowadzenie badań pilotażowych z naukowcami rosyjskimi oraz uzgodnienia w sprawie projektu badawczego pt. „Administracja publiczna a bezpieczeństwo migrującej społeczności lokalnej pogranicza polsko-rosyjskiego”: wykład dla pracowników i studentów nt. „Funkcjonowanie administracji publicznej w regionie warmińsko-mazurskim a bezpieczeństwo społeczności lokalnej”; uczestnictwo w posiedzeniu Rady Wydziału jako promotor pomocniczy przy otwarciu przewodu doktorskiego.

2. Recenzje prac naukowych

- „Komunikowanie kryzysowe”, redakcja naukowa Przemysław Guła, ISBN 978-83-89999-69-6, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Departament Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych, Warszawa 2009.

3. Artykuły naukowe

Moje artykuły zostały opublikowane w czasopismach zagranicznych: w języku angielskim: **2**; w języku rosyjskim: **4**; artykuły w monografiach: **38**.

4. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Członek komitetu redakcyjnego: „Biuletyn” Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie nr 1 (marzec), nr 2 (czerwiec) nr 3 (wrzesień), nr 4 (grudzień) 2006 r., ISSN 1429-2505.

Członek komitetu redakcyjnego: „Społeczne i Ekologiczne Pogranicza”, 2016, Gorzów Wlkp., Poznań, ISBN 978-83-64249-91-4.

Członek komitetu redakcyjnego: „Bezpieczeństwo Publiczne”, 2017 r., Polska Akademia Nauk, Oddział w Poznaniu, Instytut Badań i Ekspertyz Naukowych w Gorzowie Wlkp., ISBN 978-83-64249-66-2; członek Rady Naukowej.

Członek komitetu redakcyjnego: „Behawioralne Bezpieczeństwo Społeczne”, 2018 r., Polska Akademia Nauk Oddział w Poznaniu, Instytut Badań i Ekspertyz Naukowych w Gorzowie Wlkp., ISBN 978-83-64249-83-9.

5. Członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach oraz towarzystwach naukowych

Członek Europejskiego Towarzystwa Ekologicznego z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim.

Członek Centrum Instytutu Badań i Ekspertyz Naukowych w Gorzowie Wielkopolskim – Sekcja Bezpieczeństwa Publicznego.

Członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego Oddział w Warszawie – Sekcja Socjologii Prawa.

Członek Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego dla doktorów – habilitantów przy Instytucie Socjologii i Filozofii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr hab. Joanny Kurczewskiej.

Członek Rady Konsultacyjnej ds. Społeczno-Gospodarczych przy Rektorze Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie.

Członek Centrum Współpracy Polsko-Rosyjskiej przy Uniwersytecie w Sankt-Petersburgu z siedzibą w Pollesku.

Członek Fundacji na Rzecz Rozwoju Nauki dr Teresy Cz. Malec „Razem Łatwiej”.

Członek Seminarium Naukowego: „Ekonomia społeczna” na rzecz innowacji i gospodarczo-naukowego rozwoju regionu warmińsko-mazurskiego pod patronatem marszałka województwa warmińsko-mazurskiego.

Moje zainteresowania i dorobek naukowy można zlokalizować w dwóch dziedzinach naukowych: bezpieczeństwo społeczne oraz bezpieczeństwo pogranicza.

Moim wkładem do nauk o bezpieczeństwie jest zdefiniowanie pojęcia bezpieczeństwa pogranicza oraz wzbogacenie dotychczasowych teorii bezpieczeństwa, a ponadto empiryczne ustalenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców terenów przygranicznych poprzez zbadanie oraz poznanie ich faktycznego poziomu bezpieczeństwa społecznego i osobistego.

